

ŠAJĀ NUMURĀ:

- Žurnāla "Latvijas Lopkopis" septembra numurā 2
- Atbalsts konsultācijām lauksaimniecībā un mežsaimniecībā 2
- Cilvēks pāri kapitālam 4
- Loģistikas attīstības kods: starpnozaru sadarbība un lielāki kravu apjomi 5
- Sāc ceļojumu pretī izcilībai ar lauksaimniecības programām! 5
- Neapliekamā minimuma piemērošana .. 6
- Citādas siltumnīcas Zviedrijā 9
- No dzīves pilsētā uz laukiem, kur tapusi saimniecība "Gailguri" 10
- Ieteikumi jaunaudzī aizsardzībai no meža dzīvnieku postījumiem 12
- Cenas lauksaimniecībā samazinās 13
- Pārtikas atkritumu apjoms gadu no gada nemainīgs 13
- Zviedrijas avenes iegūst produkta aizsardzības zīmi. 13
- Svarīgākie datumi, kurus lauku uzņēmējs nedrīkst aizmirst 2023. gada novembrī 14
- Plaša darbošanās ES sākumpunktā – zemnieku saimniecībā "Klajalkšņi" 15

Foto: Uģis Avots

NOVADA GARŠA

"Novada Garšas" organizētāji – LLKC komanda

NOSKAIDROTI "NOVADA GARŠAS" PRODUKTU KVALITĀTES KONKURSA UZVARĒTĀJI

Septembra vidū aizvadīts jau ceturtais "Novada Garšas" produktu kvalitātes konkurss, noskaidrojot kvalitatīvākos mazo ražotāju un mājražotāju produktus. Atšķirībā no iepriekšējiem gadiem, šoreiz produktu vērtēšana notika trīs dienu garumā Latvijas Biozinātņu un tehnoloģiju universitātes (LBTU) Lauksaimniecības un pārtikas tehnoloģijas fakultātē (LBTF). Konkursa uzvarētājus septembra pēdējā dienā apbalvoja "Novada Garšas" noslēguma pasākumā Āgenskalna tirgū.

Profesionāls kvalitātes vērtējums – arī mazajiem ražotājiem

"Šoreiz produktu konkursā vēlējamies ražotājam dot padziļinātāku produktu kvalitātes izvērtējumu, tādēļ veidojam ciešāku sadarbību ar LBTU ekspertiem, kuri piedalās arī starptautiskos produktu kvalitātes vērtēšanas konkursos. Šajās trijās dienās gūvām tiešām vērtīgas atziņas, kuras, cerams, arī

ražotājs spēs pielietot, lai uzlabotu tieši sava produkta kvalitāti," norāda "Novada Garšas" projekta vadītāja Elīna Ozola.

Pareizu produktu pasniegšanu, degustēšanas un vērtēšanas kārtību visas konkursa dienas uzraudzīja LBTU Lauksaimniecības un pārtikas tehnoloģijas fakultātes eksperte, asociētā profesore Evita Straumīte. Viņa aktīvi sadarbojas ar Vācijas Lauksaimniecības bied-

ribu (*Deutsche Landwirtschafts-Gesellschaft*), reizi gadā dodoties papildināt zināšanas un atjaunināt tās apliecinātos sertifikātus. Viņa arī "Novada Garšas" konkursā pielietoja vācu organizācijas teju 140 gadu laikā izstrādāto metodiķu produktu kvalitātes vērtēšanai.

Evita Straumīte, LBTU asociētā profesore: "Līdz šim Latvijā pēc starptautiskiem kritērijiem atsevišķi tikusi vērtēta piena produkta, maizes, alus un medus kvalitāte. "Novada Garšas" konkursā vērtē mazā ražotāja produktus, kuri tapuši ar mīlestību, guvuši pircēju atsaucību. Taču te jāsaprot – patērētāja izvēlētais produktu TOP nebūt ne vienmēr sakrīt ar kvalitātes vērtējuma TOP produktiem."

► 8. lpp.

AKTUALITĀTES

ŽURNĀLA "LATVIJAS LOPKOPIS" SEPTEMBRA NUMURĀ

"Mēs to paveicām!" – tā droši var teikt Igaunijas un Latvijas piensaimnieku kooperatīva "SCE E-Piim" zemnieki ar tā vadītāju Jānusu Murakasu priekšgalā. Austrumeiropā modernākā piena pārstrādes rūpnīca ar investoru, Nīderlandes "Interfood" un "Royal A-Ware", līdzdalību ir tapusi un sākusi ražošanu. Žurnāla septembra izdevumā sniedzam ieskatu jaunajā rūpnīcā, kā arī piedāvājam interviju ar projekta vadītāju Jānusu Murakasu.

Nemot vērā lauksaimnieku neapmierinātību ar jaunajiem AS "Sadales tīkls" tarifiem, žurnālā lasiet uzņēmumu skaidrojumu, kā tie ietekmē dažāda lieluma saimniecības.

Saimnieku pieredzes rubrikā ieskatāmes Balvu novada Vectilžas z/s "Vecavotiņi", kur saimniekošanu no vecākiem pārņēmis jaunais lauksaimnieks Agnis Bombāns. Viņš saimnieko bioloģiski uz 135 ha zemes, no kuriem 70 ha apsēti ar graudiem, kā arī kopj ap 30 Holšteinas melnraibo slaucamo govju ganāmpulku.

LLKC Lopkopības nodaļas vadītāja un žurnāla nozaru redaktore Silvija Dreijere raksta par Latvijas zemnie-

ku centieniem panākt atļauju ragu aizmetņu izņemšanai bioloģiskajās liellopu saimniecībās. Lasiet arī par jaunu pieeju teļu turēšanai kontakt-sistēmā "govs-teļš", kur pieredze uzkrāta Dānijas piensaimniecībās.

Par zīdītājgovju genoma nozīmi gaļas liellopu ganāmpulku izkopšanā raksta Gaļas liellopu audzētāju biedrības valdes locekle Kristīne Ādama un LLKC Jēkabpils biroja vadītāja un lopkopības konsultante Ziedīte Bimšteine. Savukārt par starpatnešanās intervāla samazināšanu zīdītājgovīm lasiet LLKC lopkopības konsultantes Daigas Baltiņas-Volrates un LBTU Lauksaimniecības fakultātes profesores Dainas Kairišas rakstā.

LLKC lopkopības konsultante Laila Plīta raksta par teļu ēdināšanas nozīmi, lai nākotnē iegūtu vairāk piena.

Šoreiz raksts arī trušu audzētājiem. Biedrības "Trusis un citi" ciltsdarba speciālists Dzintars Rancāns raksta par Termondas balto trušu produktivitāti.

Aitkopjiem lietderīgs būs Latvijas Aitu audzētāju asociācijas vērtēšanas speciālistes Dīnas Avotiņas raksts, kā iegādāties šķirnes aitu, bet neiepirkties.

Putnkopjiem noderīgs būs Latvijas Apvienotās putnkopības asociācijas izpilddirektors Annas Ērlihas raksts

par spalvu mešanu vistveidīgajiem un zosveidīgajiem putniem, kā arī padomi putnu aprūpē spalvu mešanas periodā.

Kā ierasts, žurnālā nozares ziņas no Latvijas un ārzemēm, grāmatveidības jaunumi, labas veselības uzturēšanas padomi, saimnieku aptauja, recepte un anekdotes.

Atgādinām, ka žurnālu "Latvijas Lopkopis" iespējams abonēt VAS "Latvijas Pasts" pasta nodaļās visā Latvijā, abonēšanas indekss – 2044, pasūtīšanu iespējams veikt arī elektroniski "Latvijas Pasts" mājaslapas elektroniskās abonēšanas sadaļā: https://abone.lv/lv/latvijas_preses_izdevumi/zurnali/2044/2023_gads/

Žurnālu var iegādāties arī Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrā Ozolniekos.

Iveta Tomsone, LLKC Apgāda vadītāja

ES ATBALSTS

ATBALSTS KONSULTĀCIJĀM LAUKSAIMNIECĪBĀ UN MEŽSAIMNIECĪBĀ

Saimniekus, kuriem nepieciešams konsultāciju atbalsts augkopībā, lopkopībā, mežsaimniecībā, kā arī resursu ekonomiskā izmantošanā, savstarpējās atbilstības prasībās un videi draudzīgā saimniekošanā, aicinām pieteikties individuālām konsultācijām pie Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra (LLKC) konsultantiem birojos visā Latvijā.

Atbalsts konsultācijām pilnībā tiek finansēts no ES līdzekļiem pasākuma "Konsultāciju pakalpojumi, lauku saimniecību pārvaldības un lauku saimniecību atbalsta pakalpojumi" apakšpasākuma "Atbalsts konsultāciju pakalpojumu izmantošanas veicināšanai" ietvaros.

Jau kopš 2016. gada, septiņu gadu periodā, LLKC konsultanti ir snieguši individuālas konsultācijas lauksaimniecībā un mežsaimniecībā vairāk nekā 8300 klientiem. Pasākuma mērķis ir veicināt individuālu konsultāciju saņemšanu par aktuālajiem jautājumiem augkopībā, lopkopībā, mežsaimniecībā un ekonomikā. Konsultācijas tiek sniegtas par savstarpējās atbilstības prasībām, ūdens resursiem un vides aizsardzību, dzīvnieku labturību un labiem lauksaimniecības un vides apstākļiem, videi draudzīgām saimniekošanas metodēm, meža apsaimniekošanu, kā arī par saimniecības, uzņēmuma vai ieguldījuma ekonomisko un ekoloģisko rādītāju uzlabošanu.

LLKC Ogres biroja vadītāja Aija Luse: "Galvenais mūsu darbā ir konsultanta zināšanas, profesionalitāte un spēja strādāt, gan konsultējot saimniecībā uz lauka vai fermā, gan orientēties likumdošanā – skatīties, redzēt, analizēt un dot ieteikumus darba efektivitātes uzlabošanai. Ogres birojā laika gaitā ir izveidojusies spēcīga profesionāļu komanda, mēs varam sniegt kvalitatīvas konsultācijas augkopības, lopkopības un ekonomikas jomās. Piemēram, augkopības speciālistes Ievas Kamerādes-Sniedzes konsultācijas ir pieprasītas gan dārzeņu audzēšanas saimniecībās, gan tajās saimniecībās, kur nodarbojas ar graudaugu, kukurūzas un lopbarības zālāju audzēšanu.

► 3. lpp.

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

www.llkc.lv
www.laukutikls.lv

2. lpp.

Mūsu klienti ir spēcīgi un zinoši zemnieki ar lielām saimniecībām, tāpēc mēs visu laiku papildinām savas profesionālās zināšanas. Īpaši liels prieks un gandarījums ir tad, kad dzirdam labas atsauksmes par mūsu darbu un konsultētajās saimniecībās redzam izaugsmi.”

Septiņos gados LLKC konsultanti snieguši konsultācijas vairāk nekā 8300 klientiem

Digna Skrodere, z/s “Zūmaņi”: “Audzējam dārzeņus, graudaugus un rapsi. Esam dārzeņu kooperatīva biedri – no mums prasa augstu produkcijas kvalitāti, tāpēc mums ir svarīgas profesionālas zināšanas. Meklējot neatkarīgu konsultantu, sāku sadarboties ar citu biroju, kur konsultants katru gadu sakārtoja mēslošanas plānus. Vēlāk pārmainīju konsultantu uz Ogres biroju, kam bija pieredze dārzeņkopības zināšanās un varēja konsultēt uz lauka. Papildu ieguvums bija tas, ka Ieva pārņēma visu saimniecības dokumentāciju, kas saistās ar augkopību, un tas ievērojami atviegloja manu ikdienu. Šogad lielākie izaicinājumi ir jaunie KLP noteikumi, laika apstākļi un produkcijas zemās tirgus cenas, salīdzinot ar augsto pašizmaksu, tāpēc jāizmanto iespēja saņemt konsultanta atbalstu ikdienas darbu atvieglošanai.”

LLKC Kuldīgas birojā lauksaimniecības konsultācijas projektā nodrošina divi augkopības, divi lopkopības un divi ekonomikas speciālisti. Pateicoties šiem darbiniekiem, saimniekiem uz konsultācijām nav jāgaida ilgi, tās tiek sniegtas ātri un kvalitatīvi. Dažādo nozaru konsultanti kopā uz saimniecību var palūkoties kompleksi, izvērtējot resursus, ieteikt saimniecības attīstības virzienus, to plusus un mīnus. Reizēm lauksaimnieki negrib pieņemt speciālistu ieteikumus un tad lielākais gandarījums tiek gūts, kad saimnieks pēc pāris dienām zvana un saka – es tā padomāju, varbūt jums ir arī taisnība. Tātad speciālisti ir spējuši cilvēkam likt paskatīties uz savu darbu no cita skata punkta. Saņemt konsultācijas šajā projektā izmanto gan tie, kuri tikko uz-

sākuši lauksaimniecisko darbību, gan saimniecības ar ilgu pieredzi.

Saimnieciskās darbības veicējs Guntis Jāvālds: “Ļoti priecājos, ka darbojas konsultāciju projekts un Kuldīgas novadā ir pieejami LLKC pakalpojumi. Priecājos, ka savas nozares speciālisti ir uz sadarbību un informācijas apmaiņu vērsti. Vienmēr, ierodoties uz konsultāciju, esmu saņēmis informāciju un ieteikumus veiksmīgai izraudzīto mērķu sasniegšanai. Regulāri tieku informēts par jaunumiem likumdošanā, inovācijām, projektiem, kursiem un pieredzes apmaiņām, lai veiksmīgi spētu attīstīt savu uzņēmējdarbību. Priecājos, ka meitenes strādā kā vienots mehānisms. Tā tik turpināt!”

SIA “Upeskalni AB” pārstāvis Normunds Feters-Fekters: “LLKC Kuldīgas biroja augkopības konsultanti ir lieliski palīgi ikdienas situācijās, ar ko saskaras praktiskais zemnieks, augkopis vai dārznieks. Izmantojam konsultāciju projekta iespējas gan sadaļā, ko sniedz konsultanti praktiskajās konsultācijās uz lauka, līdz pašai sarežģītākai daļai – likumdošanai. Kā visu savillt vienam cilvēkam kopā? Saprast, izprast un apzināties normatīvās prasības pareizajā virzienā. Konsultanti ir ļoti zinoši un atsaucīgi, žiperīgi situācijas izprašanā un risināšanā. Arī morālais atbalsts ir lielisks palīgs, un ir drošības sajūta jautāt konsultantam pēc palīdzības. Šie konsultanti ir atsaucīgi gan ātrajos jautājumos, gan jautājumos, kurus vajag izprast un loģiski salikt pa plauktiņiem savstarpējās atbilstības un zaļā kursa prasībās, konsultanti iedziļinās jautājumos, kuri prasa izpratni ilgtermiņā. Aicinu arī citus lauksaimniekus izmantot šo iespēju!”

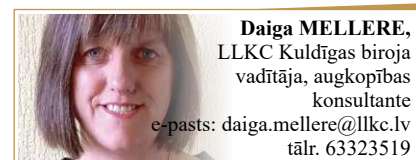
Individuālās konsultācijas var saņemt lauksaimniecības vai mežsaimniecības nozarē iesaistītās juridiskās vai fiziskās personas, kā arī fiziskās personas, kas veic saimniecisko darbību lauksaimniecības vai mežsaimniecības nozarē, kā arī lauksaimniecības vai meža zemes īpašnieki vai tiesiskie valdītāji. Konsultāciju skaits vienam gala labuma guvējam netiek ierobežots. Maksimālais atbalsta apmērs vienam gala labuma guvējam visā plānošanas periodā (2014–2020) ir 3000 eiro un tas kumulē ar iepriekš sniegtajām šī pasākuma konsultācijām.

Lai saņemtu **individuālās konsultācijas lauksaimniecībā**, jāsazinās ar tuvāko LLKC biroju, savukārt par **mežsaimniecības jautājumiem** – ar

Meža konsultāciju pakalpojumu centru. Pieteikties konsultāciju atbalstam var arī internetā: www.llkc.lv

Plašāka informācija pieejama visos 26 LLKC birojos.

Individuālu konsultāciju sniegšana notiek Latvijas Lauku attīstības programmas 2014.–2020. gadam pasākuma “Konsultāciju pakalpojumi, lauku saimniecību pārvaldības un lauku saimniecību atbalsta pakalpojumi” apakšpasākuma “Atbalsts konsultāciju pakalpojumu izmantošanas veicināšanai” ietvaros (ID Nr. ZM/2023/3_ELFLA) ar 14.08.2023. noslēgtu līgumu starp Lauku atbalsta dienestu un LLKC Nr. 10.2.1-2.36/23/P19. Projekta Nr. 23-00-A00201-000002. LL

“LAUKU LAPU” IESPĒJAMS ABONĒT

Ja vēlaties “Lauku Lapa” saņemt mājās vai birojā, izdevumu iespējams abonēt tikai par piegādes cenu gan pasta nodaļās, gan “Latvijas Pasta” interneta mājaslapā: <https://abone.pasts.lv/lv/katalogs/>.

Abonēšanas indekss – 1163.

KOOPERĀCIJA

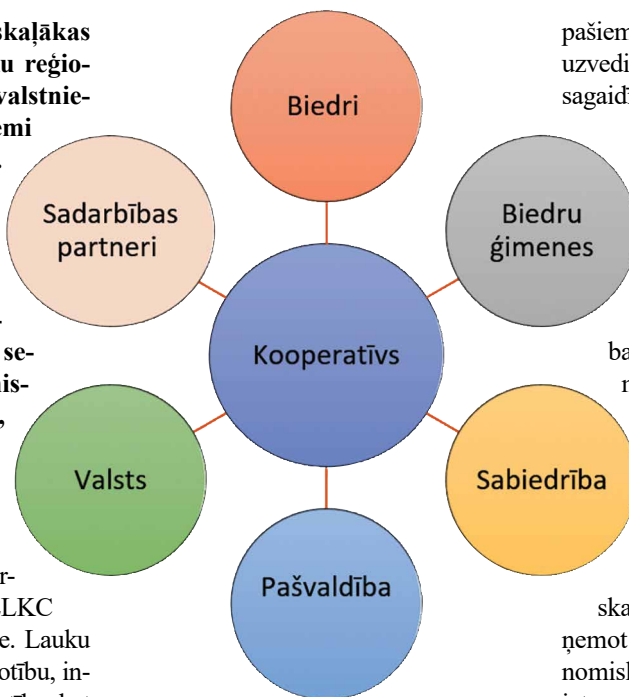
CILVĒKS PĀRI KAPITĀLAM

Ik pa laikam izvēršas skaļākas diskusijas par lauku reģionu attīstību un ārvalstnieku interesi par Latvijas zemi kā savu ieguldījumu mērķi. Bet vai mēs paši pilnībā novērtējam savu lauku vidi ne tikai naudā, bet arī no sociālā viedokļa? Lai pieteiktu šo tēmu, Zemkopības ministrijas telpās uz semināru par sociālo ekonomisko vērtību aicināja LLKC, sadarbojoties ar Latvijas Lauksaimniecības kooperatīvu asociāciju (LLKA).

“Lauksaimniecība nodrošina aptuveni divas trešdaļas darbavietu ārpus pilsētām,” saka LLKC pārstāve Agnese Radžele-Šulce. Lauksaimniecības nodrošina apdzīvotību, infrastruktūras uzturēšanu un attīstību, bet vienlaikus tā dažkārt ir pabērna lomā, jo tās ietekme uz iekšzemes kopproduktu (IKP) ir gaužām maza.

“ES 95% aptaujāto iedzīvotāju uzskata, ka lauksaimniecībai ir būtiska nozīme, lai arī tā ģenerē tikai 1,4% no ES IKP,” saka LLKC pārstāvis Dzintars Vaivods. Šie 1,4% nozīmē, ka 2022. gadā ir radīti lauksaimniecības produkti 222,3 miljardu eiro apmērā.

Lai aptvertu lauksaimniecības vērtību sabiedrībā kooperācijas kontekstā, LLKC un LLKA pārstāvji Dzintars Vaivods, Agnese Radžele-Šulce un Rolands Feldmanis sagatavoja sociālās ekonomikas skatījumu uz piensaimnieku kooperatīva LPKS “Straupe” piemēra. Kāds tad ir “Straupes” sociāli ekonomiskais devums? Pēc pētījuma autoru domām, tas pārsniedz kooperatīva kā uzņēmuma vērtību, proti, ir lielāks par sešiem miljoniem eiro. Tiesa, nav ko raksti šo skaitli likt vienā plauktā ar aplēsi par uzņēmumu vērtību, kas varētu būt 4–5 miljoni eiro. “Ir ļoti daudz nosacījumu, uz kuru pamata mēs balstām šos skaitļus,” paskaidro Rolands Feldmanis. Mainot pieņēmumus, var mainīties arī vērtība, bet viennozīmīgi LPKS “Straupe” to veido gan saviem biedriem, gan sadarbības partneriem. “Kooperatīvs ir kaut kas vairāk nekā peļņas gūšanas iekārta. It īpaši tas attiecas uz kooperatīviem, kas iesaista vairāku personu loku uz demokrātisku vērtību pamata,” papildina Dzintars Vaivods.

Ieguvumi, aprēķinot patieso kooperatīvās sabiedrības radīto sociālo vērtību: “Mēs darām daudz vairāk nekā tikai ekonomiskā aktivitātē!”

Kā vērtību aprēķina?

Sociāli ekonomiskā vērtība sastāv no vairākiem aspektiem.

- Tirgus sociālā vērtība, kas tiek aprēķināta no grāmatvedības datiem (samaksātās algas un nodokļiem, samaksātie procentu maksājumi par aizdevumiem, dividendes).

- Ārpus sociālā tirgus vērtība – netiek izmantots uzņēmuma gada pārskats, bet tā ir saistīta ar tiešiem labumiem, piemēram, organizācijas apmācību kursi, kuram ir vērtība naudā, bet par ko organizācija neizraksta rēķinu.

- Emocionālā vērtība – reputācija, sajūta, ko organizācija rada saviem biedriem.

Rēķinot vērtību, ir jāaptver ieinteresētās puses, un daudziem iesaistītiem guvums vai interese pārkļūst, un ir izaicinoši to atšķetināt, paskaidro LLKC pārstāve Agnese Radžele-Šulce.

Sociālekonomiskās vērtības aprēķins ir pat sarežģītāks, nekā vērtējot uzņēmuma biznesa vērtību. Aprēķina pamatā ir īsas un precīzi formulētas intervijas ar uzņēmuma un ar to saistīto sadarbības partneru pārstāvjiem. Pastāstot par savu pieredzi, pētot LPKS “Straupe” sociālekonomiskās vērtības lielumu, Agnese atzīmē, ka viens no izaicinājumiem bija

pašiem būt kā baltai lapai, censties ne-uzvedināt intervējamos uz atbildēm, bet sagaidīt viņu īpašo viedokli.

Pētnieki uzsver, ka sociālekonomiskā vērtība nav tas pats, kas uzņēmuma vērtība. Uzņēmuma vērtība no biznesa viedokļa ir tas, ko labuma guvējs teorētiski, pārdodot uzņēmumu, var ieraudzīt savā kabatā. Bet sociālā vērtība ir tas, kas mums ir jāapzinās, ko tas dod sabiedrībai, un lai to vieglāk būtu izprast – tā ir izteikta naudā.

Sociālās vērtības aprēķins ir jauna paradigma uzņēmumu un organizāciju vērtības noteikšanai un skaidrošanai ieinteresētajām pusēm, ņemot vērā to radīto ietekmi – ekonomisko, sociālo un vides. Semināra ietvaros pētnieki prezentēja projekta “AgriCoop value” ietvaros radīto koncepciju sociālās vērtības aprēķināšanai lauksaimniecības kooperatīviem. “AgriCoop value” projektā bija iesaistīti partneri un eksperti no sešām valstīm, lai kopīgi radītu Sociālās vērtības aprēķina koncepciju.

Viens no ieguvumiem blakus vērtējumam ir arī iespēja kooperatīva biedriem aplūkot savu kooperatīvu “no malas”, uzzināt, kā kooperatīvu darbu uztver ār pasaule, un arī novērtēt to, ko varētu darīt labāk vai efektīvāk. Arī ES lauksaimnieku organizāciju apvienība *Copa-Cogeca* ir iesaistījusies koncepcijas attīstībā.

Tieši kooperatīvi kļuva par vienu no pirmajiem pētījuma piemēriem. Kooperācijas sociālā vērtība ir īpaši nozīmīga, ko apliecina vienas klausītājas teiciens: “No satīcības izaug pārticība, bet otrādi – reti”. Ne velti Lielbritānijā uzņēmumiem jau tagad pieprasa pārskatu par sociālekonomisko vērtību blakus gada pārskatam, lai piedalītos publiskos iepirkumos. Jāpiemin arī kooperatīvu loma sabiedrības ilgtspējā – 76% kooperatīvu pirmo gadu pēc dibināšanas izdzīvo salīdzinājumā ar 42% citu uzņēmējdarbības formu.

Atliek vien stiprināt kooperācijas pamatus – ieguvums šķiet pietiekami vērienīgs.

Rolands Feldmanis,
LLKA ģenerāldirektors,
un **Iveta Tomsone,** LLKC Apgāda vadītāja

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

KOOPERĀCIJA

LOĢISTIKAS ATTĪSTĪBAS KODS: STARPNOZARU SADARBĪBA UN LIELĀKI KRAVU APJOMI

Intervija ar kokmateriālu pārvadāšanas uzņēmuma “Self Loģistika” valdes locekli, Latvijas Neatkarīgo mežizstrādātāju asociācijas valdes locekli Guntaru Reinfeldu par transporta nozares attīstību.

– Kā jūs redzat transporta nozares attīstību?

– Pašlaik ir vērojamas tendences sadārdzināties izmaksām, jo pieaug atalgojums autovadītājiem un vienlaikus tiekam informēti par degvielas cenu kāpumu. Līdz ar to nākotnē būtu jāpārvalda augstvērtīgāki produkti vai arī produkti ar augstāku pievienoto vērtību. Bet viens no risinājumiem ir transporta īpašnieku jeb turētāju savstarpēja sadarbība, kas optimizē transporta izmantošanu starp nozarēm.

– Kā izpaustos starpnozaru sadarbība?

– Tas būtu tā, ka transports tiek izmantots nevis tikai vienā nozarē, kā tas ir parasti, bet vairākās. Piemēram, aktīvākā transportēšanas kustība mežos notiek tieši ziemā, kad mežs ir sasalis, nav ciršanas ierobežojumu, un līdz ar to pieprasījums pēc koksnes izvešanas, transportēšanas palielinās, bet vasarā pieprasījums meža nozarē ir mazāks. Savukārt citās nozarēs lielākais apjoms tiek sasniegts tieši vasarā, piemēram, arī lopkopībā, bet vizitētišķāk – graudkopībā. Ja transports visu laiku tiek noslogots – tas dod lielākus ienākumus un līdz ar to peļņu.

– Jūs minējāt sadārdzinājumu kā tendenci, vai tas turpināsies arī ilgtermiņā?

– Vēl pirms nedaudziem mēnešiem patēriņa cenas Latvijā sasniedza pieaugumu pat 22% gadā. Tas radīja zināmu spiedienu arī uz darba ņēmējiem. Tagad gada inflācija ir strauji kritusies līdz 5% gadā. Līdz ar to situācijā šajā ziņā ir stabilizējusies, bet transporta īpašniekiem vienlaikus palielinās cits izmaksu postenis – līzings izmaksas! Ja līdz šim par līzingu varēja maksāt 3–5%, tad tagad izmaksas ir dubultojušās vai pat atsevišķos gadījumos pārsniedz divas reizes kopējos mēneša maksājumus, kas bija iepriekš. Tik strauji celt pakalpojuma cenu nav iespējams, un līdz ar to kādam var nākties iziet no biznesa. No vienas puses, ir pozitīva tendence, ka cenas veikalā atsevišķiem produktiem ir zemākas, bet, no otras puses, kredīti ir kļuvuši dārgāki, kas bremzē attīstību.

– Kā nākotnē varētu mainīties transporta nozare?

– Aktuālākā tendence ir izmešu samazināšana. Tik ātri pie elektroauto mēs netiksim – tā ir piecu vai pat desmit un vairāk gadu perspektīva, ja

runājam par kravas automašīnu lietošanu ikdienā. Līdz ar to, lai jau šodien samazinātu izmešus, ir jākooperējas starp nozarēm, jāoptimizē nobrauktais attālums un jāpārvalda lielāks apjoms ar mazāku vidējo degvielas patēriņu uz vienu tonnu.

– Kā un vai uzņēmums “Self Loģistika” mēģina “iekļauties nākotnē”?

– Patlaban Eiropas projekta ietvaros izstrādājam “dispečera” sistēmu – programmatūru, kas palīdzētu organizēt transporta plūsmu starp nozarēm, kā arī empīriski pierādām, ka 52 tonnu piekabju izmantošana ir iespēja ietaupīt gan degvielu, gan autovadītāju noslodzi, pārvadājot lielākus kravas apjomus. Vēlamies sakļaut vairākas nozares vienā loģistikas risinājumā. Līdz ar to tas arī samazinātu finanšu izmaksas, jo tā izdotos vairāk noslogot transportu, kas arī nākotnē ļautu atjaunināt Latvijas autoparku.

Intervija tapusi LAD projekta Nr. 18-00-A01612-000022 “Inovātivi risinājumi lauksaimniecības un mežsaimniecības produktu pārvadājumu plānošanā un organizēšanā” ietvaros.

Rolands Feldmanis,

LLKA ģenerāldirektors,

un **Sanita Putniņa,**

LLKA lauku attīstības speciāliste

TĀLĀKIZGLĪTĪBA

SĀC CEĻJUMU PRETĪ IZCILĪBAI AR LAUKSAIMNIECĪBAS PROGRAMMĀM!

Esi ieinteresēts papildināt zināšanas lauksaimniecībā, bet nespēj atļauties pārtraukt savas ikdienas saistības, lai apgūtu jaunas prasmes? Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs (LLKC) piedāvā šo unikālo iespēju iegūt plašas zināšanas tālmācībā, tikai izmantojot savu datoru.

Pēc programmu apguves tiek iz-

sniegts atbilstošs sertifikāts.

Lai apgūtu kādu no iepriekš minētajām programmām, ir nepieciešams reģistrēties. Apmeklējot tīmekļa vietni <https://talmaciba.llkc.lv/>, jāizvēlas atbilstošā programma.

Plašāka informācija: zanna.gutova@llkc.lv, tālr. 26148820.

Žanna Gutova, LLKC Tālākizglītības nodaļas komercapmācību projektu vadītāja

Mācību programma	Stundu skaits	Cena, eiro
Lauksaimniecības pamati	170 h	160,00
Bioloģiskās lauksaimniecības pamati	180 h	180,00
Augkopības pamati	60 h	70,00
Lopkopības pamati	60 h	70,00
Otrās reģistrācijas klases augu aizsardzības līdzekļu (AAL) lietotājiem	27 h	120,00
Apliecības atjaunošana AAL lietotājiem	6 h	65,00
AAL lietošanas operatori	5 h	65,00
Piena pārraudzības snieguma pārbaude (B – metode)	32 h	100,00
Galvas šķirņu liellopu pārraudzība (B – metode)	32 h	100,00
Kvalifikācija galvas pārraudzības veikšanai	16 h	45,00
Kvalifikācija piena pārraudzības veikšanai	16 h	45,00
Dzīvnieku pārvadāšanas noteikumi (LV, RU)	-	65,00

GRĀMATVEDĪBA UN NODOKĻI

NEAPLIEKAMĀ MINIMUMA PIEMĒROŠANA

Fiziskajām personām gada ienākumam piemēro diferencēto neapliekamo minimumu, kas tiek aprēķināts atkarībā no fiziskās personas faktiskajiem ienākumiem attiecīgajā kalendārajā gadā. Pieaugot ienākumu apmēram, piemērojamā neapliekamā minimuma apmērs samazinās. Ja aplikamais ienākums gada laikā sasniedzis 21 600 eiro, neapliekamais minimums nepienākas vispār.

Gada laikā fiziskās personas gūtajam ienākumam darba devējs vai cits ienākuma izmaksātājs, kuram iesniegta algas nodokļa grāmatiņa, piemēro prognozēto neapliekamo minimumu.

Prognozēto neapliekamo minimumu aprēķina Valsts ieņēmumu dienests. Šis aprēķins tiek veikts divas reizes gadā – periodam no 1. janvāra līdz 31. jūlijam un periodam no 1. augusta līdz 31. decembrim. Katra fiziskā persona VID Elektroniskās deklarēšanas sistēmā savā elektroniskajā algas nodokļa grāmatiņā redz aprēķināto prognozēto neapliekamo minimumu. Ja nevēlas, lai darba devējs neapliekamo minimumu piemēro, tad algas nodokļa grāmatiņā to var atzīmēt. Fiziskajai personai ir tiesības arī izvēlēties mazāku neapliekamā minimuma apmēru, nekā prognozējis VID, bet šādu informāciju darīt zināmu darba devējam ar VID EDS starpniecību diemžēl nav iespējams. Tātad EDS var izvēlēties vai nu piemērot, vai nepiemērot VID prognozēto neapliekamo minimumu. Darbinieks var vienoties ar darba devēju, ka tas piemēros mazāku neapliekamo minimumu nekā redzams EDS, bet tas ir jādara ārpus EDS – piemēram, iesniedzot darba devējam iesniegumu, kurā norāda vēlamo prognozētā neapliekamā minimuma apmēru. Jāņem vērā, ka darbinieks nevar lūgt darba devēju piemērot lielāku neapliekamo minimumu, nekā ir aprēķinājis VID. Ja, piemēram, EDS ir redzams, ka attiecīgajam periodam neapliekamais minimums ir prognozēts 100 EUR apmērā, darbinieks var lūgt darba devējam piemērot neapliekamo minimumu 80 EUR apmērā, bet 120 EUR apmērā gan nē.

Bet kā VID aprēķina prognozēto neapliekamo minimumu? Un kā tiek aprēķināts gada faktiskais diferencētais neapliekamais minimums, kas tiek piemērots gada ienākumu deklarācijā? Aprēķina formulas gan prognozētajam, gan diferencētajam neapliekamajam minimumam ir noteiktas MK noteikumos Nr. 676 “Noteikumi par neapliekamā minimuma un nodokļa atviegrojuma apmēru iedzīvotāju ienākuma nodokļa aprēķināšanai”. Lai paskaidrotu prognozētā neapliekamā minimuma aprēķinu, izmantošu MK noteikumu pielikumā atrodamo piemēru. Tas palīdzēs saprast, kāpēc var rasties situācijas, kad gada laikā pilnā apmērā piemērojot prognozēto neapliekamo minimumu, nākamajā gadā, iesniedzot gada ienākumu deklarāciju, nākas nodokli piemaksāt. Tāpat piemērs parādīs, kāpēc var būt situācijas, kad gada pirmajos septiņos mēnešos ir lielāka neapliekamā minimuma summa, bet, sākot no 1. augusta alga “uz rokas” samazinās, jo ir samazinājies neapliekamā minimuma apmērs.

MK noteikumu Nr. 676 pielikumā 11. piemērs skaidro prognozētā neapliekamā minimuma aprēķinu 2023. gadam.

Nodokļa maksātāja ar nodokli aplikamie ienākumi:

- periodā no 2021. gada 1. oktobra līdz 2022. gada 30. septembrim ir 6000 eiro,

- periodā no 2022. gada 1. decembra līdz 2023. gada 31. maijam – 9000 eiro.

Lai noteiktu prognozēto mēneša neapliekamo minimumu periodam no 2023. gada 1. janvāra līdz 2023. gada 31. jūlijam, tiek aprēķināti nodokļa maksātāja vidējie mēneša aplikamie ienākumi periodā no 2021. gada 1. oktobra līdz 2022. gada 30. septembrim:

$$AI_{mvid} = 6000/12 = 500 \text{ eiro.}$$

Prognozēto mēneša neapliekamo minimumu periodam no 2023. gada 1. janvāra līdz 2023. gada 31. jūlijam aprēķina šādi:

$$PMNM = (6000 - 0,38462 \times (500 \times 12 \times 1,06 - 6000))/12 = 488,46 \text{ eiro.}$$

Paskaidrošu, ko nozīmē aprēķinā redzamie skaitļi.

6000 eiro – maksimālais gada neapliekamais minimums gadam.

0,38462 – koeficients, kas tiek aprēķināts, gada maksimālo neapliekamo minimumu izdalot ar starpību starp ienākumu, virs kura nepiemēro neapliekamo minimumu, un ienākumu, līdz kuram piemēro maksimālo gada neapliekamo minimumu. Tātad 2023. gadā koeficienta aprēķins ir $6000/(21\,600-6000) = 0,38462$.

500 eiro – nodokļu maksātāja vidējie ienākumi mēnešā, kas tika aprēķināti par periodu no 2021. gada 1. oktobra līdz 2022. gada 30. septembrim.

12 – mēnešu skaits kalendārajā gadā.

1,06 – MK noteikumos noteiktais ienākumu pieauguma koeficients.

6000 eiro – ienākums, līdz kuram piemēro maksimālo neapliekamo minimumu.

Piemēra gadījumā 2023. gada pirmajiem septiņiem mēnešiem ir aprēķināts gandrīz maksimālais neapliekamā minimuma apmērs – 488,46 eiro (maksimālais neapliekamais minimums ir 500 eiro mēnešā). Šāds neapliekamā minimuma apmērs būtībā ir balstīts uz ieņēmumiem, kas tika gūti pirms gada un var būt situācija, ka 2023. gadā ienākumi ir būtiski pieauguši, salīdzinot ar periodu, par kuru vidējos ienākumus aprēķina.

Nosakot prognozēto mēneša neapliekamo minimumu periodam no 2023. gada 1. augusta līdz 2023. gada 31. decembrim, aprēķina nodokļa maksātāja vidējo mēneša aplikamo ienākumu periodā no 2022. gada 1. decembra līdz 2023. gada 31. maijam:

$$AI_{mvid} = 9000/6 = 1500 \text{ eiro.}$$

Redzams, ka, salīdzinot ar iepriekšējo mēneša vidējo ienākumu apmēru, kas bija 500 eiro, mēneša ienākumi ir trīs reizes lielāki – 1500 eiro.

Lai noteiktu prognozēto mēneša neapliekamo minimumu periodam no 2023. gada 1. augusta līdz 2023. gada 31. decembrim, aprēķina prognozēto mēneša neapliekamo minimumu kopsummu periodā no 2023. gada 1. janvāra līdz 2023. gada 31. jūlijam – 3419,22 eiro ($488,46 \text{ eiro} \times 7$) un prognozēto mēneša neapliekamo minimumu kopējo gada apmēru: **7. lpp.**

6. lpp.

$6000 - 0,38462 \times (1500 \times 12 \times 1,06 - 6000) = 969,17$ eiro.

Iepriekšējā formulā tika aprēķināts prognozētais neapliekamais minimums mēnesim. Šeit formulā tiek aprēķināts neapliekamais minimums, kāds tas varētu būt visiem 12 gada mēnešiem kopā, ja mēnesī vidējie ienākumi būtu 1500 eiro.

No aprēķina ir redzams, ka gadam kopumā pie ienākuma 1500 eiro mēnesī, neapliekamais minimums pienāktos 969,17 eiro gadā vai 80,76 eiro mēnesī. Bet gada pirmajos septiņos mēnešos jau ir piemērots neapliekamais minimums 3419,22 eiro apmērā, kas ievērojami pārsniedz gadam kopumā aprēķināto. Tāpēc 2023. gada pēdējos piecos mēnešos algas nodokļu grāmatiņā prognozētais neapliekamais minimums būs nulle eiro.

Piemērā ienākumu pieaugums ir ievērojams, bet apskatīsim piemēru, ja darbinieks līdz 2022. gada beigām saņēma 500 eiro, bet no 2023. gada saņem 620 eiro. Un citu ienākumu, kas varētu ietekmēt gada neapliekamo minimumu, nav.

Gada pirmajiem septiņiem mēnešiem prognozētā neapliekamā minimuma apmērs tāds pats kā iepriekšējā piemērā – 488,46 eiro.

Tālāk gan aprēķins atšķirsies:

$$AI_{mvid} = 3600/6 = 600 \text{ eiro.}$$

(Aprēķinā pieņemts, ka 2022. gada decembrī ienākumi 500 eiro, no 2023. gada janvāra līdz maijam 620 eiro, kas kopā ir $500 + 5 \times 620 = 3600$.)

Prognozēto mēneša neapliekamo minimumu kopums 2023. gadam:

$$6000 - 0,38462 \times (600 \times 12 \times 1,06 - 6000) = 5372,30 \text{ eiro.}$$

Gada pirmajos septiņos mēnešos piemērotais neapliekamais minimums bija 3419,22 eiro (488,46 eiro mēnesī), atlikušajos piecos mēnešos prognozētais neapliekamais minimums:

$$5372,30 - 3419,22 = 1953,08 \text{ eiro (390,62 eiro mēnesī).}$$

Tātad, salīdzinot ar jūlija algu, par augustu pie tās pašas mēnešalgas 620 eiro apmērā darbinieks "uz rokas" saņems mazāk, jo tiks piemērots mazāks neapliekamais minimums.

Atgādinājumam 2023. gadā diferencētā neapliekamā minimuma aprēķināšanai ir noteiktie lielumi:

- maksimālais neapliekamais minimums – 6000 eiro;

• pielikamā ienākuma apmērs, līdz kuram piemēro maksimālo neapliekamo minimumu – 6000 eiro;

• pielikamā ienākuma apmērs, virs kura nepiemēro diferencēto neapliekamo minimumu, – 21 600 eiro;

• koeficients – 0,38462.

Personām, kuras saņem pensiju, piemēro pensionāra neapliekamo minimumu. Pensionāra neapliekamo minimumu gada laikā piemēro pensijas izmaksātājs. Pensionāra neapliekamais minimums 2023. gadā ir 6000 eiro (jeb 500 eiro mēnesī) un pensionāra neapliekamā minimuma apmēru neietekmē pensijas apmērs.

Darba samaksai var tikt piemēroti arī papildu atvieglojumi. IIN aprēķinā papildu atvieglojumu piemēro personām, kuras atzītas par personām ar invaliditāti vai politiski represētām personām, vai nacionālās pretošanās kustības dalībniekiem.

Personai, kurai ir noteikta invaliditāte, ir tiesības uz nodokļa papildu atvieglojumu šādā apmērā:

• 154 eiro mēnesī vai 1848 eiro gadā – personai, kurai noteikta I vai II invaliditātes grupa;

• 120 eiro mēnesī vai 1440 eiro gadā – personai, kurai noteikta III invaliditātes grupa. Personai, kurai noteikts politiski represētās personas vai nacionālās pretošanās kustības dalībnieka statuss, ir tiesības uz nodokļa papildu atvieglojumu 154 eiro mēnesī vai 1848 eiro gadā.

Lai darba devējs darba samaksai piemērotu papildu atvieglojumu, personai algas nodokļu grāmatiņā tas ir jānorāda.

Tāpat no algas ieturamo ienākuma nodokli samazina arī atvieglojumi par apgādībā esošām personām. Par katru apgādībā esošo personu pienākas atvieglojums 250 eiro apmērā. Darba devējs šos atvieglojumus piemēros, ja apgādībā esošās personas būs norādītas darbinieka algas nodokļu grāmatiņā.

! Atgādinu, ka neapliekamais minimums, papildu atvieglojumi, atvieglojumi par apgādībā esošām personām tiek piemēroti tikai pie tā ienākumu izmaksātāja, kuram ir iesniegta elektroniskā algas nodokļa grāmatiņa.

Linda PURINA,
LLKC Grāmatvedības un finanšu nodaļas vadītāja, sertificēta nodokļu konsultante
e-pasts: linda.purina@llkc.lv
tālr. 63007561

Vienīgais SPECIALIZĒTAIS LOPKOPĪBAS ŽURNĀLS LATVIJĀ!

- Aktualitātes piena un gaļas lopkopībā, kā arī zirgkopībā.
- Intervijas ar nozares līderiem.
- Saimnieku pieredzes stāsti no visiem Latvijas novadiem.
- Praktiski profesionāļu padomi piena un gaļas lopu audzētājiem.
- Informācija par nozarei saistošām lēmumu pieņemšanas izmaiņām.
- Jaunumi no Latvijas un pasaulē tirgiem.

Izdevējs: Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs.

Žurnālu "Latvijas Lopkopis" iespējams abonēt VAS "Latvijas Pasts" pasta nodaļās visā Latvijā, abonēšanas indekss – 2044, pasūtīšanu iespējams veikt arī elektroniski "Latvijas Pasts" mājaslapas elektroniskās abonēšanas sadaļā: https://abone.pasts.lv/lv/latvijas_preses_izdevumi/zurnali/2044/2023_gads/

Abonēšanas cena
6 mēnešiem – 19,50 eiro,
3 mēnešiem – 9,90 eiro.

“PĀRTIKAS PRODUKTU KVALITĀTES KONKURSS” SKAITĻOS:

- 2020. gadā 29 ražotāji, 71 produkts,
- 2021. gadā 164 produkti,
- 2022. gadā 7=3 ražotāji, 205 produkti.

◀ 1. lpp.

Ko tad vērtēja konkursā? Vispirms jau – sensorā vērtēšana jeb ārējais izskats – cik atbilstoša kategorijai ir produkta krāsa un forma. Piemēram, zivīm vērtē acu, žaunu krāsu, arī pašas zivs stingrību. Dažādiem burciņā fasētiem produktiem, piemēram, marinētiem gurķiem vērtē, cik smuki tie salikti, kāda ir šķidruma krāsa burciņā, vai nav duļķes. Tikmēr piena iepakojumā skatās, cik piepildīts ir iepakojums.

Nākamais – produkta smarža un konsistence, īpaši dažādām mērcēm, džemiem un ievārījumiem. Būtiska ir arī produkta struktūra, piemēram, maizei – porainība. “Ja maizē ir tādi caurumi, ka desa krīt cauri, skaidrs, ka pieļauta kāda kļūda tās tapšanas procesā. Taču bieži vien ražotājs patērētāju pie šāda maizes izskata jau ir pieradinājis un nedomā, ka būtu kādas kvalitātes problēmas,” norāda profesore E. Straumīte. Jāpiezīmē, ka daudzu iemīļotajā šokolādē vērtē ne vien garšu, bet arī – spīdīgumu, kušanas ātrumu un gaudainību.

Profesore Anita Blija, kura piedalījās piena produktu vērtēšanā, atzina: “Ikdienā arī pati lietoju mājražotāju produkciju – gaļu, sieru, konditoreju. Izvēlos tos, jo, manuprāt, cilvēki šajos produktos savu sirdi ielikuši!”

Pārsteigumi, krēsla izaicinājums un aizrautība

Ja no LBTU žūrijā bija 19 eksperti – pārtikas tehnologi, docenti un profesori, tad praktisko pusi – pavārus, vīnziņus, restorānu īpašniekus – pārstāvēja deviņi eksperti: Inese Vicupa, restorāna “Whitehouse” vadītāja; Artūrs Homins, karjeras izglītības vadītājs uzņēmumā “Rīgas Tūrisma un radošās industrijas tehnikums”; Haralds Saušs, pavārs; Edgars Balodis, restorāna “MIRO” šefpavārs; Roberts Lukša, restorāna “Pilsētas elpa” īpašnieks, šefpavārs, Inga Cīrule, restorāna “Kalku vārti” šefpavāre; Valters Zirdziņš, šefpavārs; Andris Reizenbergs, “Monin” un “Franklin” limonāžu vēstnieks Latvijā; Ainārs Reinšmits, Vīna Studijas vadītājs; Nauris Salinieks, pavārs.

Foto: Uģis Avots

“Novada Garša” lieliski apdzīvoja Āgenskalna tirgus teritoriju

Šogad produktu konkursā zelta medaļas ieguva 19 produkti un balvas saņēma to ražotāji

LBTU LPTF vadošā pētniece Sanita Sazonova analizē kūpinātas vistas aromātu

Jau pirmā konkursa diena nesa pārsteigumu un jaunas zināšanas restorāna “Pilsētas elpa” īpašniekam Robertam Lukšam: “Produkta pavaddokumentā rakstīts, ka tam pievienoti pašu dārzā audzēti valrieksti! Tiešām?” Žūrijā esošā Dobeles institūta vadošā pētniece Dalija Segliņa steidza informēt, ka: “Latvijā ir valriekstu dārzi. Ja gribat stādīt, brauciet uz Dobeli, mums institūtā daudz sauguši. Zinājāt, ka tie visgaršīgākie ir tad, kad ziemu pavadījuši zālē un pavasarī fermentējušies, tiešām lieliskā garša!”

Savukārt atraktīvais pavārs Haralds Saušs atzina, ka darbs žūrijā nav bijis viegls: “Es tos produktus vērtēju, stāvēt kājās – nu neesmu radis tik ilgi sēdēt, kā tas sanāk, darbojoties žūrijā!” Viņš arī smeja, ka starp produktiem atradis kādu, kas lieliski derot, ja gribas kādu pārsteigt: “Sublimēta tomāta daiva ar minimālām melnā pipara notīm glazēta tumšajā šokolādē – šis bija lielākais pārsteigums konkursā, garša izaicinoša.”

Restorānu šefpavāri norāda – mazo ražotāju produkti ir ļoti grūti atrodami, jo saimnieki lielākoties tos tirgo savos reģionos, nelielos tirdziņos vai uz pasūtījumu. Strādājot restorāna virtuvē, neatliek laika braukt pa tirdziņiem, lai ieraudzītu ko jaunu un interesantu pie vietējā ražotāja. Tādēļ “Novada Garša” produktu konkurss un arī katalogs atklāšanai tieši restorānu virtuvēm.

“Pilsētas elpas” īpašnieks un šefpavārs Roberts Lukša atklāj – šoruden ēdienkartes papildīšanai pats piedalījies ražas vākšanā dažādās saimniecībās, tā-

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

dēļ galdā tiks tiešām vietējas izcelsmes pārtiku. Iespējams, starp produktiem būs arī šī konkursa dalībnieki.

Līdz vērtēšanai konkursā tomēr nonāca nedaudz mazāks apjoms – 187 produkti no 74 ražotājiem. Laureātu sadalījums ir šāds: 19 produkti ieguva zelta, 82 – sudraba, bet 44 – bronzas medaļas. Vēl 44 ražotāji saņēma Atzinības rakstus par dalību konkursā. Ar pilnu medaļu sadalījumu var iepazīties www.novadagarsa.lv sadaļā *Aktualitātes*.

Elīna Ozola, projekta “Novada Garša” vadītāja: “Šī gada konkurss pierādīja, ka mazo ražotāju produkti pilnībā atbilst kvalitātes prasībām katrā produktu kategorijā. Domāju, tā ir lieliska ziņa ne vien pašiem ražotājiem, bet, jo īpaši – pircējiem, kas šos produktus izvēlas ikdienā. Te nav runa par garšo/negaršo, patīk/nepatīk, bet gan tieši par produkta atbilstību arī starptautiski noteiktām kvalitātes prasībām.”

Evita Straumīte, LBTU LPTF asociētā profesore: “Latvijas mazie ražotāji ir inovatori. Tas, par ko jāpiedomā – ko uzlabot tehnoloģijās. Viņu produkti noteikti var mērķēt arī uz eksportu, vien jāsaprot, ka, izvēloties šo ceļu, ļoti svarīgs būs efektīvs marketinga. Vai tam pietiks līdzekļu un jaudas? Vai spēš saražot nepieciešamos apjomus? Tie ir jautājumi, uz kuriem jāatbild, ja mazais ražotājs vēlētos savu produkciju eksportēt.”

Iļze Rūtenberga-Bērziņa,

LLKC sabiedrisko attiecību speciāliste

“Novada Garšas” sezonas noslēgumā LLKC Ventpils biroja vadītāja Īrisa Roze, nedaudz piepalīdzot arī valdes priekšsēdētājam Mārtiņam Cimermanim, apmeklētājiem izdalīja 75 litrus gardas laša zupas!

DĀRZKOPĪBA

CITĀDAS SILTUMNĪCAS ZVIEDRIJĀ

Pārsteidzoša salātu stādu daudzveidība

Šis ir stāsta noslēgums par dārzkopību Martina Lundkvista saimniecībā Zviedrijā. Kāpēc vēl stāsts atsevišķi par siltumnīcām, tāpēc, ka redzētais ļoti iedvesmoja un spilgti un uzskatāmi parādīja, ka siltumnīcā ir iespējama ne tikai bioloģiskā daudzveidība, bet arī sekmīga komerciālā ražošana.

Siltumnīcu konstrukcijas

Kopā ir trīs siltumnīcas, divas ar stikla segumu, pietiekami augstas, lai augiem būtu labi augšanas apstākļi. Divas no tām ir bloka veida siltumnīcas, tikai novietotas katra atsevišķi. Interesanti, ka katrs otrais stikls ir tonēts zilā krāsā, kas samazina ne tikai iespēju mazāk sakarst gaisam siltumnīcā, bet dod zināmu noēnojumu. Papildus vasaras laikā, lai mazinātu karstumu siltumnīcās, ir izvēkami ēnošanas tīkli. Vēdināšanai visā siltumnīcu garumā ir lūkas, kuras dažādā atvērumā var atvērt visas siltumnīcas garumā. Visi iepriekš minētie tehniskie aprikojumi ļauj pietiekami brīvi mainīt mikroklimatu. Trešā siltumnīca ir ar plēves segumu un pārsvarā sezonas pirmo pusi ir paredzēta tikai un vienīgi stādu audzēšanai.

Ūdens nodrošinājums

Ūdens siltumnīcās tiek padots no viena lielā un viena mazā dīķa. Iekšā ir novietotas divas tonnas tilpuma ūdens tvertnes. Lai ūdenim vairāk piešķirtu dzīvības enerģijas, tas ne tikai uzsilst atbilstoši siltumnīcas gaisa temperatūrai, bet arī tiek pārsūknēts uz ūdens kaskādes augšu, no kurienes, sajaucoties ar gaisu, ietek otrajā tvertnē, no kurienes jau tiek padots pa pīlīnāmajām caurulēm tieši uz dobēm. Tā ūdens atgūst gan enerģiju, gan klusā ūdens tecēšanas ienes siltumnīcā papildu “dzīvību”, ko nevar nesajust, siltumnīcā

atrodoties. Atkarībā no audzētām kultūrām uz dobes tiek izvietotas divas pīlīnāmās ūdens caurules.

Siltuma nodrošināšana

Ir uzstādīts granulu katls, kas nodrošina siltā gaisa padevi uz visām trijām siltumnīcām, kad tas ir nepieciešams. Tam izmanto auduma gaisa vadus, pa kuriem ar ventilatoriem gaiss tiek padots visas siltumnīcas garumā. Sezona siltumnīcās parasti sākas marta otrajā pusē. 2023. g. gan aukstais pavasaris ir sagādājis lielas raizes saimniekiem.

Stādu audzēšana

Viena no vislabāk attīstītākajām sadaļām visā siltumnīcu saimniecībā. Visā platībā ir galdu sistēma, kas palīdz labāk nodrošināt stādus ar siltumu – “siltas kājas”. Papildus tam tiek izmantota sistēma “siltumnīca siltumnīcā”, kas palīdz agrāk sākt stādu audzēšanu tieši agrariem dārzeņiem. Praktiski lielākā daļa no dārzeņiem tiek sēti kasetēs ar dažāda izmēra ligzdām. Visām tās ir izgatavotas no stingra polimēra, kas droši kalpos vismaz 10 gadus. Tas nozīmē, ka praktiski visi saimniecībā izaudzētie dārzeņi kā segtās, tā atklātā lauka platībās, tiek izaudzēti šajā siltumnīcā. Būtībā tas ir konveijers, kas strādā vismaz piecus mēnešus gadā. Visi galdi ir aprīkoti ar mitrināšanas paklājiem, kas palīdz vienmērīgi nodrošināt stādiem mitrumu.

Turpinājums nākamajā “Lauku Lapas” numurā.

Māris NARVILS,
LLKC vecākais
speciālists dārzkopībā
e-pasts:
maris.narvils@llkc.lv
tālrunis: 29609943

Foto: Brišku ģimenes personīgais arhīvs

“Gailguros” saimnieko Brišku ģimene – Ilze un Rihards ar dēliem Gabrielu un Gustavu

LAUKU ATTĪSTĪBA

NO DZĪVES PILSĒTĀ UZ LAUKIEM, KUR TAPUSI SAIMNIECĪBA “GAILGURI”

Preiļu novada Plivdās atrodas saimniecība “Gailguri”, kurā saimnieko Brišku ģimene – Ilze un Rihards ar dēliem Gabrielu un Gustavu. Saimniekiem īpašumā ir 10 ha lauksaimniecības zemes, no kuriem lielāko daļu viņi šobrīd iznomā. Saimniecībā tiek audzētas dažādu šķirņu vistas, cāļi, tītari un truši. No eksotiskajiem putniem saimniecībā ir Dienvidāfrikas strausu pāris un pāvs.

Ilze un Rihards ar dēliem saimniecību veido kā tūrisma apskates vietu, kur ir iespējams apskatīt, pabarot un samīļot dzīvniekus, kā arī izbaudīt mierīgu un harmonisku lauku vidi. Saimniecībā iespējams iegādāties vistu un paipalu olas.

Kā saka paši saimnieki Ilze un Rihards: “Mēs šeit veidojam videi draudzīgu atpūtas vietu, kur ir iespēja atbraukt un izbaudīt nesteidzīgu atpūtu kopā ar ģimeni, pabarot dzīvniekus, samīļot trušīšus un izbaudīt dabu, jo šeit ir iespēja izrauties no pilsētas burzmas, bet tajā pašā laikā pilsēta ir pavisam tuvu.”

Ilze pati nāk no Kurzemes mazpilsētas Aizputes, bet vīrs Rihards ir dzimis

Preiļos. Abi iepazinušies Rīgā un kādu laiku tur arī dzīvojuši, līdz saprata, ka kaut kur ir jāsāk vīt ģimenes ligzdīņa. Rihards stāsta: “Māju iegādājāmies 2006. gadā, bet uz pastāvīgu dzīvi šeit pārcēlāmies 2008. gadā. Ļoti liels uzsvars tika likts uz to, kur bērni augs un skolasies. Mūsu izvēle krita par labu Preiļiem, un mēs neesam kļūdījušies! Preiļi attīstās, infrastruktūra ir piemērota, lai iegūtu labu pamatizglītību, ir ģimnāzija, mūzikas skola un sporta skola un daudz dažādu citu iespēju.”

Priecīgi par pārcelšanos uz Preiļiem

Pārcēloties uz dzīvi Preiļos, Ilzei bija bažas par to, kā šeit iedzīvosies, bet viss notika tieši tā, kā tam bija jānotiek! Ilze atceras: “Jā, pārcēlos uz dzīvi tik tālu no savas dzimtas pilsētas, otrā Latvijas pusē, bet es ļāvos visam, un ne brīdi nav nācies nožēlot!” Arī pirmā darbavieta Preiļos Ilzei uzradās nejauši. Rihards avīzē ieraudzījis sludinājumu par žurnālistes vakanci “Vietējā Latgales Avīzē”, protams, Ilze gāja un mēģināja! Ilze saka: “Lai cik likumsakarīgi tas neliktos, pats pirmais mazais darbiņš bija uzrakstīt nelielu rakstu par jaunumiem lauksaimniecības jomā. Gāju Preiļos uz LLKC biroju noskaidrot, kādas ir aktualitātes, kas varētu interesēt lasītājus. Tajā laikā LLKC biroja vadītāja bija Aina Golubeva. Tā kā man nav žurnālistes izglītības, to nelielo tekstu rakstīju diezgan ilgi, jo domāju par katru teikumu, kā tas izklausīsies, vai lasītāji to pareizi uztvers. Un tā es sāku strādāt “Vietējā Latgales Avīzē”. Darbs avīzē deva iespēju iepazīt ļoti daudz dažādu cilvēku.”

► 11. lpp.

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

◀ 10. lpp.

Kad Ilze ar Rihardu pārcēlās uz dzi-
vi laukos, savām vajadzībām iegādājās
dažas vistas un vienu gaili. Laika gaitā
saimniecībā uzradās vēl dzīvnieki. Kā
žurnāliste Ilze piedalījās dažādos pasā-
kumos, likumsakarīgi atmiņā palikuši arī
LLKC biroja rīkote pasākumi, kur kādās
no mācībām Dzintars Rancāns aizrautīgi
stāstījis par truškopību, un tā, vairākkārt
klausoties lekcijas par trušiem, nonāca
līdz brīdim, kad saimnieki bija ceļā pie
Dzintara un iegādājās pirmos trušus.

Gadās, ka saimniecību apciemo arī
kāds meža dzīvnieks, agrāk lapsas aiz-
nesa vistas no pagalma, nebaidījās pat
no suņa. Rihards: “Nezinām, vai tā ir
tikai sakritība, bet, kad saimniecībā uz-
radās strausi, šķiet, ka lapsas pie mums
parādās daudz retāk. Šobrīd vairāk jā-
uzmanās no tiem, kas lidinās gaisā, jo
ik pa laikam parādās kāds piekūns vai
vanags.” Pirms pāris nedēļām bijis atga-
dījums, ka pārdošs piekūns pakēris cāli,
bet Gustavs varonīgi izglābis cālēnu.

Tiek izmantotas projektu iespējas

Rihards stāsta, ka bērniem darbi saim-
niecībā netiek uzspiesti. Bet viņi tāpat
nāk un palīdz, jo patīk darboties kopā.
Gabriels ar lepmumu stāsta par darbi-
ņiem, kuri ir viņa pārziņā – pabarot un
padzirdīt dzīvniekus, viņa mīļākie dzīv-
nieki saimniecībā ir truši. Brālis Gustavs
ķeras klāt jau nopietnākiem darbiem, šo-
vasar izdomāja, ka cāļiem vajag laktiņu.
Pats sameklēja materiālus, mērīja, zāģēja,
skrūvēja! Ilze atzīst: “Ir patīkami redzēt,
kā dēls ar lepmumu mums rāda paveikto.”
Saimniekiem ir liels prieks par to, ka caur
savu darbu, savu dzīves uztveri un vērtī-
bām var mācīt bērniem “dzīvi”.

Dodoties izbraucienos, ģimene ievē-
ro “foršās” idejas, ko var pasmelties no
citām saimniecībām vai radošiem cilvē-
kiem, vai izdomā savu versiju. Ceļojot
pa Lietuvu, Igauniju un tepat pa Latvi-
ju notika sava veida īssavienojums un
saimnieki domāja – kāpēc nepamēģināt
audzēt strausus savā saimniecībā? Pro-
tams, skaidrs bija, ka viss uzreiz neizdo-
sies un būs klupšanas akmeņi, bet ar to
ir jāreķinās jebkurā jomā.

Ilze un Rihards iesaistās dažādos
pašvaldības un Eiropas līdzfinansētajos
projektos. Pirmais, kurā Ilze ar Rihardu
piedalījās, bija Preiļu novada pašval-
dības izsludinātais projektu konkurss
mazo un vidējo komercsabiedrību un

Foto: Iveta Sondore

Ilze un Rihards ikdienas darbos

Saimniecībā veiksmīgi iedzīvojušies
strausi

saimnieciskās darbības veicēju projek-
tu līdzfinansēšanai. Toreiz tika iegādāts
zāles plāvējs – traktoriņš, jo teritorija,
ko plaut, ir diezgan iespaidīga.

Otrs projekts, kas tika realizēts, da-
ļēji ir pateicoties tam, ka Gabrielam ļoti
patika un garšoja paipalu oliņas, kuras
pirka veikalā, vēlāk saimnieki izdomā-
ja iegādāties paši savas paipalas. Radās
pieprasījums pēc paipalu oliņām. Tad
arī tapa otrais projekts, NVA pasākuma
“Atbalsts komercdarbības un pašnodar-
binātības uzsākšanai” ietvaros Ilze reģis-
trējās kā saimnieciskās darbības veicēja,
iegādājās inkubatoru, paipalu būrus un
augstspiediena mazgātāju, lai atvieglotu
ikdienas darbus saimniecībā. Patlaban
arī tiek īstenots viens projekts sadarbībā
ar LAD mazo lauksaimnieku atbalstam.
Šogad saimniecībā ir nokārtota olu rea-
lizācijas atļauja, un viens no šīs vasaras
lielākajiem darbiem bija jauna nožogo-
juma izveide trušiem un pāvam.

Mērķis – radīt harmonisku vidi

Ilze un Rihards stāsta, ka tūrisms pa-
tiesībā pavisam nejauši pamazām pienā-
ca klāt visam tam, kas šeit jau sākotnēji
bija tikai pašu vajadzībām veidots. Radi

un draugi, kas ciemojās pie Brišku ģi-
menes, mudināja saimniekus aicināt arī
citus apmeklēt saimniecību. Kā mini
zoo saimniecība noteikti nevēlas būt, jo
saimnieku mērķis nav iegādāties daudz
dažādu dzīvnieku, jo katrai dzīvnieku
sugai ir sava pieeja, katrs ir jābaro sa-
vādāk, nepieciešamas arī specifiskas
zināšanas. Mērķis ir radīt patīkamu un
harmonisku vidi apkārt sev un bērniem,
un visiem saimniecības ciemiņiem.

“Visus, kas pie mums ierodas, mēs
uzņemam kā savus ciemiņus. Šogad
saimniecībā esam uzņēmuši viesus gan
tepat no Preiļiem, gan attālākām vietām –
tālākie ciemiņi mums bija no Vācijas,
Zviedrijas. Uzņemam arī nometnes
“3x3” dalībniekus, kas ar prieku apcie-
moja mūsu saimniecību. Ar ciemiņiem
mums vienmēr izveidojas kopīgas saru-
nu tēmas, varam kopīgi pasmieties, visi
šeit vienmēr ir priecīgi, ar smaidu un po-
zītīvu skatījumu,” stāsta saimnieki.

Saimniekiem ir sava spēka vieta – tur
aug lieli ozoli. Ir izveidota neliela atpū-
tas vieta ar šupolēm, ir arī vieta, kur ar
skolēnu grupām spēlēt bumbu, var iz-
skrieties, cept desiņas un zefirus. Ir uz-
taisīts jauks rāmītis, kur nofotografēties!

Saimniecībā pamazām top vieta,
kuru varēs izmantot gan radošajām
darbnīcām, gan paslēpties no nelabvēlī-
giem laika apstākļiem. Tur būs izliktas
arī senas lietas, darbarīki, instrumenti,
kas tiek apkopoti tādā kā atmiņu istabā.

Ģimenē lēmumus pieņem kopīgi

Ģimenei kopīga ir ceļošana, svētki un
mazo uzvaru svinēšana. Kā vecāki Ilze
un Rihards ļoti lepojas ar bērnu sasniegu-
miem, mājās ir veltīta īpaša sasniegumu
siena, pie kuras piestiprina diplomus. Ģi-
menē lēmumi tiek pieņemti kopīgi, tiek
rīkotas mazās un lielās sapulces. Ziema
parasti ir mierīgāks laiks, kad tiek plānoti
darbi un izvirzīti mērķi nākamajai sezo-
nai. Tā kādā no iepriekšējām ziemām
radās saimniecības nosaukums un logo.

Rihards uzsver: “Tieši bērni ir ie-
mesls tam, kādēļ dzīvojam Preiļu pusē
nevis kādā no lielpilsētām. Virzītājspēks
visam ir ģimene – tas, ka mēs esam cits
citam un ejam plecu pie pleca.”

Iveta SONDORE,
LLKC Preiļu biroja
uzņēmējdarbības
konsultante
e-pasts: iveta.sondore@llkc.lv
tālr. 26444373

MEŽSAIMNIECĪBA

Čiekurs

Lai izaudzētu kvalitatīvu mežu un tādu to atstātu arī nākamajām paaudzēm, jāiegulda darbs un materiālie līdzekļi. Nepietiek tikai ar jauno kociņu iestādīšanu, rāvēšanu, bet jāveic arī jaunaudžu aizsardzība no meža dzīvnieku postījumiem. Padalīšos ar pieredzi, apsaimniekojot savu meža īpašumu.

Pirmā kopšana stādīšanas gada rudenī

Priežu stādījumu izveidoju 2016. gada pavasarī, kad 1,8 ha lielā izcirtumā ar frēzi sagatavotās vagās iestādīju 5000 sertificētu stādu. Pirmo kopšanu veicu tā paša gada rudenī, jo priežu galvenie konkurenti bērzi draudēja tās nomākt.

Pēc veģetācijas beigām lieto repelentu *Cervacol extra*

Kopšanas laikā sāku priežu aizsardzību pret staltbriežiem un citiem briežveidīgajiem ar repelentu. Līdz 1,5 m augstumam smērēju galotnes ar *Cervacol extra*. Šī repelenta sastāvā ir līmviela un silikāta smiltis. Repelents *Cervacol extra* ir pasta, ko uzklāj ar rokām, izmantojot gumijas cimdus. Krāsa uzklājot pelēka – nožūstot mainās un kļūst balta. Veicot uzklāšanu, jāievēro – repelentu neuzklāj uz galotnes pumpuriem, jo nākamajā veģetācijas periodā pumpuri pastas sacietējošā slāņa ietekmē var neatīstīties.

Zināšanai: repelents ir fasēts 5 kg iepakojumā, aptuvenā cena 32,00 EUR.

Lielākiem kociņiem izmanto izsmidzināmus aizsardzības līdzekļus

Kad kociņi paaugās, izmantoju aizsardzības līdzekļus, kurus var lietot, izmantojot rokas miglotāju.

Par repelentu *Plantskydd*

Izmantoju repelentu *Plantskydd*, kas sastāv no žāvētu asiņu miltiem. No 1 kg repelenta var sagatavot sešus litrus darba šķīduma (1 kg pulvera atšķaida ar 6 l ūdens). Darba šķīdumu pagatavo šādi: *Plantskydd* miltus ieber šķīduma sagatavošanas traukā un lēnām pielej tādu pašu daudzumu silta ūdens. Viegli apmaisa, lai veidotos viendabīga masa. Pielej atlikušo ūdens daudzumu. Pa-

IETEIKUMI JAUNAUDŽU AIZSARDZĪBAI NO MEŽA DZĪVNIKU POSTĪJUMIEM

Augu aizsardzības līdzekļi - *Cervacol extra*; *Plantskydd*; *TRICO*

gatavoto šķīdumu atstāj nostāvēties 20 minūtes. Šķīdumu izkāš caur marli vai filtru un pārlej smidzināšanas iekārtā. Patēriņš 5–10 litri uz 1000 jaunajiem kociņiem. Iesaku izvairīties no līdzekļa putošanās, kas rodas, šķīdumu strauji maisot, jo pretējā gadījumā, sajaucot ar ūdeni, veidojas liela putu masa, ko grūti uzklāt uz kociņiem. Līdzeklis dzīvniekus atbaida ar specifisku smaku, kura tiem asociējas ar plēsēju klātbūtni un darbību.

Zināšanai: repelents fasēts 1 kg iepakojumā, aptuvenā cena 28,00 EUR.

Par repelentu *TRICO*

Vēl izmantoju repelentu *TRICO*, kas sastāv no aitu taukiem. Tā preparatīvā forma – emulsija ūdenī. Repelents darbojas kā atbaidīšanas līdzeklis un ir gatavots no smaržvielām un garšas piedevām. Iegādājoties šo repelentu, tas jau ir sagatavots lietošanai. Līdzekli lieto neatšķaidītu. Ar repelentiem *Plantskydd* un *TRICO* apsmidzina kociņu daļas, ko nepieciešamas pasargāt no staltbriežu un citu briežveidīgo dzīvnieku bojājumiem. Deva 10–20 l/ha.

Zināšanai: repelents fasēts 10 l kannās, aptuvenā cena 150,00 EUR.

Aizsardzībai izmanto arī aitas vilnu

Ja jaunaudzes platība nav liela, jauno kociņu aizsardzībai var izmantot nemazgātu aitas vilnu, uztinot to uz galotnēm. To var darīt arī ziemā neatkarīgi no laikapstākļiem, jo vislielākie postījumi parasti tiek nodarīti no janvāra līdz mar-

ta beigām. Vilna atbaida dzīvniekus no jaunaudžiem gan ar smaku, gan ar garšu. Specifiskā smaka, kas piemīt nemazgātai aitas vilnai (kūts un sviedru), atbaida dzīvniekus no jaunaudžiem.

Plastmasas klipši un spirāles stādu aizsardzībai

Vēl var izmantot plastmasas klipšus. Tos uzliek uz kociņa galotnes dzinumā. To svars ir neliels, uzlikšana vienkārša.

Zināšanai: aptuvenā cena 0,30 EUR/gab.

Mežkopji klipšu vietā tomēr vairāk izmanto plastmasas spirāles – tās uzliek uz stumbra, sākot no lejasdaļas uz augšu (līdz 1 m augstumam), tādējādi pasargājot kociņu stumbrus no apgraušanas. Šos spirālveida aizsargus var lietot arī dārzā augļu koku aizsardzībai pret zaķiem un stirnām (spirāles reizē ar koku plešas un netraucē tam augt). Šie aizsargi nav lēti, tomēr ieguldījums atmaksājas. Spirāles ir izgatavotas no izturīgas plastmasas, tās kalpo daudzus gadus.

Zināšanai: cena atkarībā no diametra un garuma ir 0,12–0,54 EUR/gab.

Izvērtējot izmaksas, jaunaudžu aizsardzība no meža dzīvnieku postījumiem ir samērā dārgs un darbietilpīgs process. Noteikti varu teikt, ka tas atmaksāsies ilgtermiņā, kad audze iegūs galvenās cirtes vecumu!

Andris VĪRS,
MKPC Ziemeļvidzemes
nodaļas vecākais
mežsaimniecības konsultants
tālr. 26108426, e-pasts:
andris.virs@mkpc.llkc.lv

BRISELES GAITEŅOS

CENAS LAUKSAIMNIECĪBĀ SAMAZINĀS

ES statistikas biroja *Eurostat* šoruden publicētie lauksaimniecības cenu indeksi dati liecina, ka nesena lauksaimniecības preču cenu pieaugums ES strauji palēninājies un pašlaik lauksaimniecībā patērēto preču un pakalpojumu vidējā cena (ieguldījumi, kas nav saistīti ar investīcijām) pirmos reizi kopš 2020. gada beigām ir samazinājusies.

Cenu kāpuma bremzēšanās liecina par turpmāku pasaules lauksaimniecības tirgu neregulēšanos pēc satricinājuma perioda, kam bija raksturīgs spēcīgs lauksaimniecības produkcijas un ražošanas resursu cenu pieaugums. *Eurostat* uzsver, ka tiek apkopotas

produkcijas cenas, ko lauksaimnieki saņem pie saimniecības vārtiem.

No 2022. gada otrā ceturkšņa līdz 2023. gada otrajam ceturksnim ES vidējā lauksaimniecības produktu cena kopumā (izlaide) pieauga par 2%. Tas bija ievērojami zemāks pieauguma temps salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni, kad vidējā cena pieauga par 17% (2023. gada pirmais ceturksnis salīdzinājumā ar 2022. gada pirmo ceturksni).

Straujākais cenu kāpums 2023. gada otrajā ceturksnī starp galvenajām izlaides produktu grupām bija citrusaugļiem (vidēji +89%), olīveļļai (+48%) un kartupeļiem (+38%). Šie cenu kāpumi lielā mērā atspoguļoja sausuma radīto ietekmi. No citiem produktiem vērts izcelt arī izteik-

tu cenu kāpumu olām (+31%) un cūkām (+28%). Turpretim graudaugu cena samazinājās (-31%), bet putnu gaļai (+4%) un pienam (-2%) palika stabilāka.

Tajā pašā laikā posmā lauksaimniecībā pašlaik patērēto preču un pakalpojumu vidējā cena (ar investīcijām nesaistīti ieguldījumi) samazinājās par 5%. Šis kritums sekoja cenu pieauguma palēninājumam iepriekšējā ceturksnī, lai gan cenas pieauga par 11% (2023. gada pirmais ceturksnis salīdzinājumā ar 2022. gada pirmo ceturksni).

Ar investīcijām nesaistīto izejvielu vidū straujākais cenu kritums bija mēslošanas līdzekļiem un augsnes ielabotājiem (-23%), enerģijai un smērvielām (-13%) un dzīvnieku barībai (-5%).

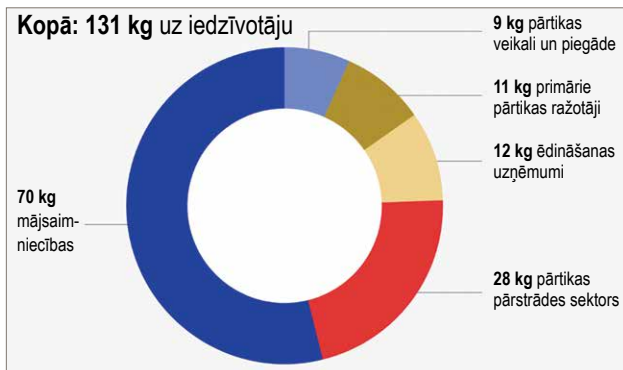
PĀRTIKAS ATKRITUMU APJOMS GADU NO GADA NEMAINĪGS

ES 2021. gadā tika izšķiesti aptuveni 131 kg pārtikas uz vienu iedzīvotāju. Kopumā ES radās 58,4 milj. tonnu pārtikas atkritumu, kas ietver ēdamās un neēdamās daļas – ziņo ES statistikas birojs *Eurostat*.

No visām ekonomiskajām grupām mājdomniecību atkritumi veidoja lielāko daļu – 54% no kopējā pārtikas atkritumu daudzuma, kas atbilst 70 kg uz vienu iedzīvotāju. Atlikušie 46% bija atkritumi, kas radušies pārtikas piegādes ķēdē, 21% pārtikas produktu un dzīvnieku ražošanā (28 kg), 9% restorānos un ēdināšanas pakalpojumu nozarē (12 kg), 9% primārajā ražošanā (11 kg) un 7% mazumtirdzniecības grupā (9 kg).

Eurostat norāda, ka apkopotie dati uzskatāmi par ticamiem, jo vairākas valstis ir pārbaudījušas vai uzlabojušas mērījumu metodiku, bet 8 dalībvalstis ir pārskatījušas savus 2020. gada rādītājus.

Pārtikas atkritumi sastāv no ēdiena daļām, ko paredzēts uzņemt uzturā (ēdama pārtika) un pārtikas daļām, kuras nav paredzētas uzņemšanai (neēdama pārtika – mizas, kauli u. c.).

Pārtikas atkritumi ES pa sektoriem, 2021

Pārtikas atkritumi ir jebkura pārtika, kas ir kļuvusi par atkritumiem šādos apstākļos: tā ir nonākusi pārtikas piegādes ķēdē, pēc tam izņemta vai izmesta no pārtikas piegādes ķēdes vai gala patēriņa posmā un paredzēta pārstrādei kā atkritumi.

ZVIEDRIJAS AVENES IEGŪST PRODUKTA AIZSARDZĪBAS ZĪMI

Eiropas Komisija (EK) apstiprinājusi Zviedrijas arktisko aveni "Allåkerbär från Norrland" pievienošanu aizsargātam cilmes vietas nosaukumam (ACVN).

"Allåkerbär från Norrland" ir nosaukums, kas dots arktiskajām avenēm, kas audzētas atklātos laukos Norbotenas un Vesterbotenas apgabalos Zviedrijā. Pašlaik ir septiņas "Allåkerbär" šķirnes, no kurām četras var iekļaut "Allåkerbär från Norrland" – "Anna", "Linda", "Sofia" un "Beata". Arktisko aveni stādījumos jāiekļauj vismaz divas šķirnes, jo, lai augi ražotu augļus, ar vienu šķirni ir par maz.

Pilnīgi gatavu ogu garša ir kompleksa, ar brūkleņu, jāņogu, šerija, zemes, smilt-sērskāšu un kazenes notīm. Avenēm ir unikāla garša ar augstu garšas intensitāti. Sarežģītā garša veidojas tādēļ, ka "Allåkerbär" ir pašsterils augs, augļus var ie-

gūt, tikai līdzās esot vairākām šķirnēm.

Ģeogrāfiskais apgabals, kur avenes audzē, ir ar Zviedrijas ģeogrāfiskajam izvietojumam salīdzinoši garākām dienasgaismas stundām un maigu klimatu veģetācijas periodā, kas ļauj ogām pilnībā nogatavoties samērā agri, tās novāc tikai tad, kad tās ir pilnībā nogatavojušās. Šis jaunais nosaukums tiks pievienots 1655 jau aizsargāto pārtikas produktu sarakstam. Visu aizsargāto ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu saraksts ir atrodamas *eAmbrosia* datubāzē.

Pēc AG-Press informācijas ziņas sagatavoja
Iveta Tomsone, LLKC Apgāda vadītāja

SVARĪGĀKIE DATUMI, KURUS LAUKU UZNĒMĒJS NEDRĪKST AIZMIRST 2023. GADA NOVEMBRI

Terminš, kura laikā var iesniegt pieteikumu, iesniegumu vai atskaiti.
Iesniegumu un atskaitu apkopošanas datums vai iesniegšanas beigu datums.

Terminš		Oktobris												Novembris												Decembris																
		1	2	6	15	16	17	18	20	21	22	23	24	25	31	1	5	6	14	15	16	17	18	20	21	23	27	31	1	2	14	15	16	17	18	20	21	23	27	31		
Lauku attīstības programmas pasākumi	Atbalsts gados jaunajiem lauksaimniekiem uzņēmējdarbības uzsākšanai																																									
	Atbalsts ieguldījumiem mazajās lauku saimniecībās																																									
	Atbalsts krusā un vētrā cietušajām ēkām																																									
	Informācijas iesniegšana LIZ pārvaldības sistēmā																																									
Informācijas sniegšana	PVN mēneša (ceturkšņa) deklarācija un maksāšanas termiņš																																									
	Nodokļa samaksas termiņš																																									
	Terminš, līdz kuram jāinformē VID, ja 2024. gadā vairs NEVēlas izmantot 137. panta īpašo kārtību (kases principu)																																									
	Mikrouzņēmumu nodokļa deklarācija																																									
Grāmatvedība un nodokļi	Nodokļa samaksas termiņš																																									
	Atskaites iesniegšanas termiņš un nodokļa maksāšanas termiņš - PASNODARBINĀTĀJIEM																																									
	Nodokļa samaksas termiņš - PASNODARBINĀTĀJIEM																																									
	Terminš 2023. gada 4. ceturkšņa ienākuma prognozēšana PASNODARBINĀTĀJIEM																																									
Dabas resursu nodoklis	Darba devēja ikmēneša ziņojums																																									
	Nodokļa samaksas termiņš - darba devējiem																																									
	Dabas resursu nodokļa pārskats																																									
	Nodokļa samaksas termiņš																																									
Skaidras naudas deklarēšana	Atskaite par darījumu kvīšu izlietojumu																																									
	Deklarācija par mēneša laikā skaidrā naudā veiktajiem darījumiem																																									
	Paziņojums par fiziskajām personām izmaksātajām summām iepriekšējā mēnesī																																									
	Nodokļa samaksas termiņš																																									
Uzņēmumu ienākuma nodoklis	Deklarācija par ienākumu no kapitāla (par ceturksni) - ja ienākums no kapitāla pieauguma iepriekšējā ceturksnī pārsniedzis 1000 eiro																																									
	Uzņēmumu ienākuma deklarācija																																									
	Nodokļa samaksas termiņš																																									

Grāmatvedība un nodokļi

BIOLOĢISKĀ LAUKSAIMNIECĪBA

PLAŠĀ DARBOŠANĀS ES SĀKUMPUNKTĀ – ZEMNIEKU SAIMNIECĪBĀ “KLAJALKŠŅI”

Alūksnes novads rīdziniekiem bieži vien šķiet kā pasaules mala – nesasniedzams, tāls, un nav īsti zināms, vai tur vispār kāds strādā un dzīvo. Zemnieku saimniecība “Klajalkšņi” atrodas Liepnas pagastā, kas ir Alūksnes novada dienvidaustrumu daļā un robežojas ar Balvu novadu un Krievijas Federāciju, un ir Eiropas Savienības tālākais austrumu punkts.

Lai nokļūtu novada centrā, jāmēro 38 km garš ceļš, savukārt līdz valsts galvaspilsētai ir 242 km. Tātad Liepnas pagasts ir kā robeža starp ES un ne to labāko lielo kaimiņu – Krievijas Federāciju. Ņemot vērā saimniecības atrašanās vietu, saprotams, ka saimniekošana šādos apstākļos ir izaicinājums.

Neviens cits, tikai pats

Šeit dzīvojošie, darboties gribošie un varošie zemnieki ir sapratuši, ka neviens cits kā tikai pats saimnieks var veidot savu mazāk vai vairāk veiksmīgo biznesu. Ņemot vērā šos specifiskos apstākļus, balstoties uz uzkrāto pieredzi un iespējām paplašināties, saimniecības īpašnieks **Guntars Sniedzāns** nolēma, ka saimniecībai ir jābūt daudznozaru, kur viena nozare papildina citu.

Zemnieku saimniecība “Klajalkšņi” dibināta 1998. gadā, tās darbības veidi ir jauktā lauksaimniecība, mežizstrāde, akvakultūra. “Klajalkšņos” tiek audzēti graudaugi, zirņi, ripsis, kā arī savvaļas dzīvnieki – staltbrieži, dambrieži, mufloni. Saimniecība ir bioloģiski sertificēta, apsaimnieko 280 ha lauksaimniecībā izmantojamās zemes, kuras lielākā daļa ir saimnieka īpašums. Saražotā augkopības produkcija tiek realizēta kā bioloģiska produkcija AS “Dobeles dzirnavnieks”. No zālāju platībām iegūtais un graudi, kas neklasificējas kā pārtikas graudi, tiek lietoti kā lopbarība savā saimniecībā. Tai ir savas kaltes, līdz ar to lielākā daļa graudu uzpircējam tiek nogādāti attīrīti un kaltēti, kas ļauj saņemt lielāku samaksu. Ja rudenī graudu cenas ir zemas, izaudzēto ražu noliktavā var uzglabāt līdz labākai cenai.

Saimniecībā ir iegādāta lielākā daļa vajadzīgās tehnikas, lai savlaicīgi,

Foto: saimniecības arhīvs

Guntars Sniedzāns

agrotehniskos termiņos varētu veikt augsnes apstrādes un lopbarības sagatavošanas darbus. Tehnika ir iegādāta, gan īstenojot vairākus IMA projektus, gan arī ieguldot personīgos līdzekļus. Ikdienā strādājot, lieti noder arī saimnieka lielā pieredze tehnikas remontos. Ne vienmēr var salūzušo detaļu servisa firmas laikus atgādāt, kā arī to cenas ir neadekvāti augstas. Tad tiek liktas lietā savas un draugu zināšanas, radoša pieeja, un iznākums priecē.

Darbības plānotājs un pārvaldītājs ir īpašnieks Guntars Sniedzāns, kura pakļautībā strādā vēl pieci strādnieki. Protams, arī pārējie ģimenes locekļi iegulda savu artavu saimniecības attīstībā. Mērķis ir attīstīt un modernizēt ražošanu, lai gūtu maksimālu peļņu ar minimālām izmaksām. Piepildīt šo mērķi gan traucē milzum daudz birokrātisku šķēršļu, kuri nav nepārvarami, bet ļoti traucējoši un nav saprotama to nepieciešamība. Piemēram, kaut Guntars vairāk nekā 40 gadus ir kaislīgs mednieks un jau daudzus gadus viņam pieder briežu dārzs, izieti kursi par briežu kaušanu, bet nedrīkst šo darbu vēl veikt, jo vairāk kā gadu nav iespējas iziet praktiskās nodarbības. Tādēļ ideja par meža produkcijas pārstrādi un realizāciju stāv “uz rezerves sliekšņiem”.

Briežu dārzs un akvakultūra

Briežu dārzs ir saimnieka sirds darbs un hobijs vienlaikus. Te ganās vairāk nekā 100 staltbrieži, dambrieži un mufloni. Ienākumi pamatā nāk no briežu pārdošanas vaislai, taču ir arī pirmie mēģinājumi viesmedībām sa-

darbībā ar ārzemju partneriem. Jaunā paaudze spēsusi pirmos soļus safari pasākumiem – briežu dārzu izrādīšanu, produkcijas degustēšanu, kvadriciklu izklaides. Prieks ir gan saimniekiem, gan viesiem. Protams, šajā nozarē vēl daudz jāmacās, jāpilnveidojas, bet interese un plāni arī nākotnei ir.

Pirmie soļi tāpat tiek sperti akvakultūras jomā, bet šajā nozarē vēl tāls ceļš ejams. Pašreiz audzē tikai savām vajadzībām, draugiem, bet saimnieks nevar noliegt, ka arī šī nodarbe var kļūt par saimniecības vienu no pamatdarbības veidiem. Dokumenti sakārtoti, dīķos saaugušas brangas zivis un vēži. Spraigais ražas novākšanas un ziemāju sējas laiks beigsies, tad būs vairāk laika padomāt par dīķsaimniecību un zivju realizāciju. Laba produkcija nav lieki jāreklamē, pircēji paši atrod ceļu uz “Klajalkšņiem”.

Pagājušajā gadā kā eksperiments tika iestādīts ķirbju lauks. Raža pirmajā gadā varbūt nebija tā lielākā, bet brieži par to priecējās. Varbūt arī šādu darbības veidu var pilnveidot un turpināt! Saimnieks nesaka nē.

Bioloģiskajā saimniekošanā netrūkst problēmu

Nevar noliegt, ka šādā lielā bioloģiskajā saimniecībā netrūkst problēmu. Lielākā, protams, ir zemā augsnes auglība. Tā nav piemērota prasīgu kultūru – kviešu, rapšu – audzēšanai. Tāpēc jāizlīdzas ar mazprasīgākām – rudziem, auzām, griķiem, ripsi.

Foto: Sarmīte Svīlāne

Ražas novākšana saimniecībā "Kļajalkšņi"

◀ 15. lpp.

Jāpiebilst gan, ka ripša audzēšanā bioloģiskā saimniecībā lielas problēmas sagādā cīņa ar kukaiņiem, bet tā ir viena no ienesīgākajām kultūrām, kā arī dažādo augu seku. Rudeņos tīrumi tiek ielaoti ar zaļmēslojumiem, salmiem, briežu dārza organisko mēslojumu. Maz pamazām rezultāti tīrumos ir, tikai jāturpina.

Saimniecībā daudz tiek darīts lauksaimniecības zemes sakopšanā, tiek izcirsti krūmi, izrauti celmi, saknes un atjaunoti grāvji. Runājot par šo tēmu, Guntars kļūst pikts. Daļu šādu lauku viņš nomā no pašvaldības. Darbs tiek ieguldīts milzīgs, bet, beidzoties līguma termiņam, viņam kā šo darbu veicējam nav nekādas priekšrocības nākamajā nomas konkursā. Viņš sakopa, bet bieži vien to nosola cits saimnieks un strādā jau sakoptā laukā. Guntars uzsver, ka tā ir tāda netaisnība valsts līmenī, kas skar ne vienu vien saimnieku.

Nekur nav tik labi kā mājās

Problēmu šīs puses zemniekiem, arī "Kļajalkšņi" saimniekam, ir vesels kalns – ne tie plašākie lauki, mazauglīgas augsnes, meliorācijas sistēmu nestrādāšana vai neesamība, sliktie ceļi, tālu jāved saražotā produkcija neizticams lielais kaimiņš... Tā varētu turpināt un turpināt. Taču Guntaram Liepna ir dzim-

tā vieta, viņš te dzimis, audzis, te ir sava māja, fantastiski sakopta sēta, skaista apkārtnē un ģimene. Tas dod spēku turpināt un nepagurt. Ir arī cerība, ka viņa iesākto darbu turpinās viena no meitām.

Mūsu viesošanās laikā saimnieka telefons zvina bieži. Ir viens no karstākajiem zemnieka darba laikiem – tiek kultī pēdējie graudu un zirņu hektāri, vēl laukos gatavojas griķi, jāgatavo lauki ziemājiem. Tas viss būtu jādara jau šodien. Darba gaitā gadās misēkļi, ķibeles, neskaidrības, jāplāno, kā nogādāt izaudzēto uz Dobeli, kāds saslimis, pircēji, pārdevēji... Tā ir ikdiena, bet viņš nebūt par to nesūdzas, tā ir sirdslieta, ziemā – mežizstrāde, meidības, pavasaris un rudens – zemes darbi, pa vidu visam brieži, zivis, vēži un atpūta. Hobiji un tie arī atpūtas brīži – meidības, makšķerēšana, sēņošana, ogošana. Šoziem makšķerēšanā izmēģināti spēki ne tikai Latvijā, uz āķa dabūta arī kāda varena menca, lasis svešās jūrās.

Taču, kā saimnieks saka: "Nekur nav tik labi kā savā dzimtajā Liepnā, savās mājās, savā ģimenē".

Plānu un sapņu ir daudz

Plānu un sapņu daudz. Jaunajai paaudzei – domas par viesmīlības nozares attīstīšanu, Latvijā neesošas produkcijas ražošanu, meža produkcijas pārstrāde un vēl daudzi citi reāli un traki sapņi. Lai tie

izdodas, lai nevienas durvis nepaliek neatvērtas un nepietrūkst spēku to realizēt.

Guntars saka lielu paldies LLKC Alūksnes konsultāciju birojam. Grāmatvedības un uzņēmējdarbības pakalpojumi palīdzējuši attīstīties, nostabilizēties un gūt pārliecību par sava biznesa virzienu. Šobrīd jāsteidzas uz lauku, kur tiek kultas beidzamās auzas.

Mēs lepojamies ar savas puses zemniekiem!

Lauku Lapa

Izdots SIA "Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs" Apgādā
Adrese: Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pagasts, Ozolnieku novads, LV-3018
Tālrunis: 63050220
Apgāda vadītāja Iveta Tomsone
"Lauku Lapas" redaktore Dace Millere
Reģistrācijas Nr. 000740319
Iespiests SIA "UnitedPress Tipogrāfija"
"Lauku Lapa" var abonēt
Latvijas Pastā, abonēšanas indekss 1163
Cītējot un/vai pārpublicējot izdevuma "Lauku Lapa" rakstus, atsauce obligāta. Pārpublicēšanai jāsaņem Apgāda rakstiska atļauja.